

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ” – БЛАГОЕВГРАД
ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА „ПСИХОЛОГИЯ”

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.пс.н. **Майяна Милчева Митевска,**
Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

ОТНОСНО: дисертационен труд на
МАРИЯ АПОСТОЛОС ЛАГОНИКАКИ
на тема

„РЪКОСТ И ЛАТЕРАЛИЗАЦИЯ НА ВНИМАНИЕТО В ДЕТСКА ВЪЗРАСТ“

за присъждане на образователна и научна степен “доктор”
Област на висше образование: 3. Социални, икономически и правни науки,
Професионална област: 3.2 Психология,
Докторска програма: „Педагогическа и възрастова психология”

Научен ръководител:
проф. д-р Иванка Асенова

Рецензията е възложена по решение на Научното жури, определено със Заповед на Ректора на Югозападен Университет „Неофит Рилски” – Благоевград.

Дисертационният труд е обсъден на заседание в Катедра „Психология“ към Философски факултет при Югозападен Университет „Неофит Рилски” – Благоевград и е насочен за защита пред Научно жури.

Вниманието е в основата на човешкото познание и в днешно време е добре известно, че процесите на внимание са тясно свързани с умствената гъвкавост, самосъзнанието и ученето. Развитието на познавателните способности на детето на възраст 3,4–6,7 години е периодът, когато всички деца преминават задължителното си предучилищно образование и в същото време е период, в който най-удачно могат да се изследват „чистите“ ефекти на ръкостта (и пола) върху уменията за четене и особено с конвенционалната посока на четене. От тази гледна точка твърдението относно актуалността на настоящия дисертационен труд е безспорно. Ето защо усилията на Мария Апостолос Лагоникаки, още повече, че чрез настоящия дисертационен труд са доказано успешни, заслужават подкрепа.

Теоретичният анализ на последните научни изследвания в областта, застъпва разбирането за „латерализацията като основна характеристика на типичната организация на човешкия мозък, която е необходима за оптималното му функциониране. Освен това се предполага, че „хемисферните асиметрии в човешкия мозък могат да участват в модулирането както на съзряването, така и на деградацията на езика и другите когнитивни функции“. Ръкостта се разглежда като „поведенческото предпочитание на индивида да използва предимно една от двете си ръце в широк спектър от ежедневни мануални дейности“. На тази основа се натрупва материал, необходим за разработване на темата.

Дисертационният труд предлага осмисляне на корелацията между ръкост и латерализация на вниманието в детска възраст. По-точно,

проучването изследва връзката между ръкостта и функциите за зрителното възприятие/внимание, както и потенциалното влияние на двигателните (т.е. мануални) фактори върху зрително-моторното разполовяване при типично развиващи се деца. В увода е поставена ясна и конкретна цел на изследването, която е декомпозирана в няколко конкретни научни задачи, имплицитно се въвеждат и издържани научно работните хипотези.

В дисертационното изследване е използвана методология, която отчита спецификата на обекта на научното изследване, както и контекста в който се проучва научният проблем.

Теоретико експерименталното изследване е представено в обем от 143 страници, обособени в увод, три глави, обобщение, изводи, приноси, библиография и приложения, и е онагледена с 36 таблици и 23 фигури. Библиографията съдържа 246 заглавия на латиница.

Постигнат е необходимият баланс между съдържание и обем при разглеждането на отделните проблеми. Направен е задълбочен преглед на съответната научна литература, като са обхванати водещите класически и съвременни изследвания по изследваните проблеми, което е показател за познанията и аналитичните умения на докторантката – тя не се е изгубила в преразказването на научните текстове. Теориите, които я обясняват са представени кратко, но с необходимата пълнота и достатъчност.

Приемам приносите, така както са формулирани от докторантката.

В дисертационния труд на Мария Апостолос Лагоникаки не открих опити за използването на чужди научни резултати, без позоваване или цитиране.

Не намирам основание за критични бележки, а правя констатацията, че дисертационния труд се откроява с широтата на научния анализ и със синтезирани предложения.

Представени са три публикации по темата на дисертацията, чиито единствен автор е самата докторантка, което показва, че по отношение на

минималните национални изисквания по групите показатели за образователната и научна степен „доктор“ Мария Апостолос Лагоникаки ги притежава.

Авторефератът е направен според изискванията и отразява основните резултати и приноси претенции, постигнати в дисертацията.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ: Дисертационният труд съдържа научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагането му. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват и на специфичните изисквания на ЗРАСРБ.

Поради гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от дисертационния труд, автореферата, постигнатите резултати и приноси, и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘ДОКТОР’ на Мария Апостолос Лагоникаки в Професионално направление 3.2. „Психология“ Докторска програма „Педагогическа и възрастова психология“

20. 04. 2023 г.

Изготвил рецензията:

проф. д.н. Майяна Митевска

SOUTHWEST UNIVERSITY "NEOFIT RILSKI" - BLAGOEVGRAD
FACULTY OF PHILOSOPHY
DEPARTMENT OF PSYCHOLOGY

REVIEW

by **Prof. Mayiana Milcheva Mitevska, D.Sc**
Plovdiv University "Paisii Hilendarski"

RE: dissertation of
MARIA APOSTOLOS LAGONICAKI
titled

**"HANDEDNESS AND LATERALIZATION OF ATTENTION IN
CHILDHOOD"**

for the award of the degree of Doctor of Education and Science
Field of higher education. 3 Social, Economic and Legal Sciences, Professional
field: 3.2 Psychology,
Doctoral Programme: "Educational and Age Psychology"

Research Supervisor:
Prof. Ivanka Assenova, PhD

The review was commissioned according to the decision of the Scientific Jury appointed by the Order of the Rector of Southwest University "Neofit Rilski" - Blagoevgrad.

The dissertation was discussed at a meeting of the Department of Psychology at the Faculty of Philosophy at Southwestern University "Neofit Rilski" - Blagoevgrad and was submitted for defense to the Scientific Jury.

Attention is at the core of human knowledge and it is now well-known that attentional processes are closely linked to mental flexibility, self-awareness and learning. The development of a child's cognitive abilities at the age of 3.4-6.7 years is the period when all children pass their compulsory pre-school education, and at the same time is the time when the 'pure' effects of handedness (and gender) on reading skills, and especially with conventional reading direction, can be most appropriately examined. From this perspective, the claim regarding the relevance of the present dissertation is undisputed. Therefore, the efforts of Maria Apostolos Lagonikaki, all the more so since they have been proven successful through the present dissertation, deserve approval.

Theoretical analysis of recent research in the field, advocates the understanding of "lateralization as a fundamental feature of the typical organization of the human brain that is necessary for its optimal functioning. Furthermore, it is suggested that "hemispheric asymmetries in the human brain may be involved in modulating both the maturation and degradation of language and other cognitive functions". Handedness is seen as "the behavioural preference of an individual to use predominantly one of their two hands in a wide range of everyday manual activities". On this basis, the material needed to develop the topic is accumulated.

This dissertation proposes a conceptualization of the correlation between handedness and lateralization of attention in childhood. Specifically, the study examined the relationship between handedness and visual perceptual/attentional functions, as well as the potential influence of motor (i.e., manual) factors on

visuomotor disposition in typically developing children. In the introduction, a clear and specific aim of the study is stated, which is decomposed into several specific research tasks, and the working hypotheses are implicitly introduced and scientifically developed.

In the dissertation research, a methodology is used that takes into account the specificity of the object of the research, as well as the context in which the scientific problem is studied.

The theoretical and experimental study is presented in a work of 143 pages, divided into an introduction, three chapters, summary, conclusions, contributions, bibliography and appendices, and is illustrated with 36 tables and 23 figures. The bibliography contains 246 titles written in the Roman alphabet.

The required balance between content and size has been achieved in the treatment of individual issues. A thorough review of the relevant scientific literature has been made, covering the leading classical and contemporary studies on the issues under study, which is an indication of the PhD student's knowledge and analytical skills - she has not lost in the retelling of scientific texts. The theories that explain it are presented concisely, but with the necessary completeness and sufficiency.

I accept the contributions as formulated by the doctoral student.

In the dissertation work of Maria Apostolos Lagonikaki, I found no attempts to use the scientific results of others without reference or quotation.

I find no grounds for critical remarks, but make the observation that the dissertation stands out for the breadth of its scientific analysis and for its synthesized proposals.

There are three publications on the topic of the dissertation, whose sole author is the PhD student herself, which shows that in terms of the minimum national requirements for the groups of indicators for the degree of Doctor of Education and Science, Maria Apostolos Lagonikki fulfils them.

The abstract has been prepared as required and reflects the main results and contribution claims achieved in the dissertation.

CONCLUSION: The dissertation contains scientifically applied results that represent an original contribution to science and meet all the requirements of the Law for Academic Staff Development in the Republic of Bulgaria (LASDRB) and its implementing regulations. The presented materials and dissertation results also fully comply with the specific requirements of the LASDRB Act.

In view of the reasons stated above, I confidently give my positive evaluation of the research conducted, presented by the doctoral dissertation, the abstract, the results and contributions, and I propose to the esteemed scientific jury to award the degree of 'DOCTOR' to Maria Apostolos Lagonikaki in the Professional Field 3.2 Psychology, Doctoral Programme in Educational and Age Psychology.

20. 04. 2023

Prepared the review:

Prof. Mayiana Mitevaska, D.Sc